

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne št. 15 kr.)

Oznaniila,
tkrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Karšniina, zmanila in
reklamije
pošiljajo se
u pravnistvu.

Odprte rekla-
macije so
poštine proste.

POPOTNIK.

Časopis za učitelje in prijatelje šole.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev v Ljubljani.“

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Uredništvo in
upravnistvo:
Heiserstrasse 8.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu.

Pismom, ki zah-
tevajo odgovor,
naj se pride
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrankovna pisna
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ocene posila kajige
se ne vračajo.

Kako bode šolski pouk to, kar bi naj bil: vzgojevalen pouk?

(Za nagrado.)

(Konec.)

V drugi vrsti bo šolski pouk vzgojevalen, ako se otroci po njem učijo delati. Dá, delati; kajti delati znati je v našem času najvažnejša dnevna tirjatev. Dandanašnja družbena uima ima po mojem spoznanju svoj vzrok večinoma v hrepenenju posameznikov, priti brez velikega truda do gmotnega blagostanja. To hrepenenje (po lenobi) dovedlo je somišljenike do nenaravne združbe, katera kakor šiba božja iznemirja in podkopava družbinski red. Delo je red božji, kateri se ne da brez kazni prezirati. Človek še le takrat v resnici živi, ako dela, kajti življenje je delo in delo je življenje. Le v delu, razumnem delu, v delu za blagor drugih in velike celote je sreča posameznega človeka in celih narodov. Ako so te trditve resnične — in izkušnja nam priča, da so — tedaj je tudi dolžnost šole, da otroke k delu odgojeva, da toraj 1. ne trpi lenobe v šoli, marveč da daje 2. otrokom primerno in pametno delo in da pospešuje v vseh učnih predmetih v popolni meri njihovo samodelavnost, 3. da se ne ozira le na posamezne moči učencev, ampak da v poštev jemlje celega človeka, telo in dušo, njegovo mišljenje, čutenje in hotenje in da ga z delom k delu izobražuje. Najhujše zlo v šoli je lenoba. Zategadelj ni tisti učitelj najboljši, kateri največ zna, ampak tisti, ki oskrbuje svoje učence s primernim delom, tako da ne najdejo časa, pasti lenobe. Dober učitelj torej pri pouku samem svoje učence kolikor mogoče napenja, vpraša jih kratko, tirja pa od njih dolge odgovore; on sam preveč ne govori, ampak gleda na to, da se otroci vadijo v govorjenju. Učitelj, ki dosti beseduje, otroke za svoje nauke oglušči. Pravi učitelj svojim učencem nauka tudi preveč ne olajšava, ampak skrbi za tó, da si resnico sami tako rekoč pridelajo. Kar si je človek sam pridelal, to tudi obdrži, to mu ostane stalna last. Držéč se te resnice, pravi učitelj svoje učence neprenehoma napeljuje, da resnico sami iščejo in najdejo.

Pri pouku nam je prav marljivo in razsnovalno vprašati, in potem marljivo pismeno vaditi, da učenci to, kar pridobé, tudi gotovo in trdno obdržé. Boljše manj, pa temeljito in gotovo. Jakotot je resnično besedo izrekel, trdél, da: „Človek ni učen, ker se je učil, ampak je učen, ker je to, kar se je učil, obdržal“. Človek sedanje dobe ne more prospovati, ako delati ne zna, celo učenjak brez dela za človeštvu ne koristi. Marljivost in stanovitnost ste tedaj neobhodno potrebni lastnosti vsakega državljana. Skrbimo toraj za to, da bodo učenci v šoli prav vstrajno delali — da je odgajamo z delom k delu.

Od pravega dela pa se tudi zahteva, da se umno vrši. Človek, ki tega ne razume in le mehanično svoj posel opravlja, tak je z neumno živino na jedni stopinji. On se ne približuje namenu, katerega mu je Bog odločil. Zlasti v sedajnem času se zahteva od človeka, da zna bistro, logično misliti, ter tanko razločevati. To se mora pa vže v šoli učiti; priučil pa se temu bode, ako je naš pouk tako urejen, da temeljito izobrazuje razum.

Krščanski nauk naj se toraj ne uči le mehanično, naj se marveč gleda bolj na razumnost. Kjer otroci božje resnice le nerazumno žlobodrajo, tam se duševno ne razvijajo, tam se pri tem pouku misliti ne učé. Isto velja o obravnavi berilnih spisov, — naj si bodo etičnega ali realističnega zapopadka, — ako se le malokdaj ali pa celo nič stvarno ne razjasnjujejo, ali pa se po njih vsebini takò mehanično poprašuje, da se otrokom dolgočasje iz lica bere. Branje, s katerim se ni oblačilo srce, ali se ni bistril otrokom razum in pamet, zgrešilo je svoj namen.

Otroci naj se napeljujejo, da razumé, kaj berejo; po dokončanej obravnavi se mora berilni spis učencem tako rekoč v kožo vradi. Kako da naj učitelj berilne spise, — etične in prirodoznanstvene — obravnava, da bo njegov dotični pouk vzgojevalen, o tem tukaj ne bodem govoril; pouči se lahko o tem vsak natanko iz instrukcije k učnim načrtom, katere je izdal c. kr. štajerski deželni šolski svet. (Glej 19., 21. in 22. zvezek: „Gesetze und Verordnungen auf dem Gebiete der Volksschulen in Steiermark“).

Pri računstvu naj bi se ne dajali preveliki računi, pri katerih učenci mnogo časa za izdelovanje potratijo, ampak boljše je, ako učenci v jedni uri po več lehkil in praktičnih nalog, pa natančno izračunijo. Ravno tako naj učitelj opušča mehanično, jednokopitno izpeljavo računov; učenci naj računijo po sklepu, naj pa se tudi vadijo, isto nalogo na več različnih načinov izračuniti. Vsako računsko izpeljavo, katero se je učenec le mehanično, brezmiselno naučil, hitro pozabi in se tedaj izobraževalni namen računstva ne doseže. Računstvo pa se mora ravno vsestransko za to vporabiti, da postanejo učenci misleči ljudje.

Pri prirodopisnem pouku naj učitelj učence napeljuje k primerjalnemu premišljevanju in opazovanju prirodnin; to ojštri čute in premišljeno vadi otroško čutljivost. — (Prirodnine vplivajo namreč naravnost, najmnogovrstneje in stalno na otroško čutljivost). Iz pravega ogledovanja sledi misel. Po ločitvi pomenljivega od nepomenljivega, po opisovanju karakterističnega znamenja jedne prirodnine, po iskanju in najdenju jednako- in raznovrstnosti skoraj sorodnih oblik se vadi um za strogo razločevanje in se napeljuje k logičnim sklepom. Tak prirodopisni pouk ne pozna površnosti in vzgaja dosledno misleče ljudi. Tak pouk pa tudi ne ostane brez vpliva na pospeševanje praktičnega čuta, posebno če ga podpira dobro urejen šolski vrt, kateri je velike vzgojevalne važnosti. S kratka, ako učitelj prirodopisje s pedagogičnim taktom uči, vzbuja v otrokih veselo duševno življenje.

Ni pa še zadosti, da se otroci učijo le misleč delati in delajé misliti, poučevati moramo tako, da se učenci našega pouka tudi veselé in tedaj z veseljem delajo. Z veseljem pa bodo delali, ako vidijo, da ima njihovo delo dober vspeh. Skrbimo toraj za to, da bodo učenci vedno dober vspeh od svojega dela imeli in ga tudi občutili. Ne podajajmo jim s poukom česar nepotrebnega, kar bi v praktičnem življenju rabiti ne znali. Izberimo iz učne tvarine za svoje učence mej najpotrebnejšim najboljše, pa nikdar ne preveč. Dajajmo jim v resnici izobraževalno snov, dobro domačo hrano. Pri vsem pa skrbimo za to, da se jim duševna hrana podaja tudi po zdravskih pravilih. Ne dajajmo pretežkih nalog, katere presegajo učenčevo slabo moč; ne preobložimo otrok s šolskim delom in ne tirjajmo od njih, česar ne morejo storiti.

Dajajmo jim raje male naloge, da je z manjšim trudom dobro in natančno izdelujejo, kakor velike in težke, katerih pri najboljši volji z največjim trudom izdelati ne morejo.

Gledati nam pa bode tudi na to, da učencem vse, česar so se naučili, ostane nezgubljiva last. Ne smemo toraj pozabiti marljivega ponavljanja in potrebnih pismenih vaj. Učitelj, kateri ne ponavlja, in tega, kar so se otroci naučili, vedno in marljivo ne vadi, ne bode se nikdar ponašati mogel z dobrimi učnimi uspehi. Učitelju-vzgojitelju je pa neprenehoma uvaževati tudi individualnost vzgojencev in zlasti mu še bodo na skrbi slabi malo nadarjeni otroci, kajti nadarjeni učenci pomagajo si vže več ali manj tudi sami naprej. Pri nenadarjenih otrokih moramo vzbujati in oživljati ljubezen do dela in opuščati vse, kar bi vtegnilo vzeti otroku zaupanje v svoje moči in veselje do dela.

Mnogi možje, katere zgodovina prišteva veleumom, v svoji mladosti niso kazali Bog vé kake nadarjenosti. In vendar je svet dela njihove moške dobe občudoval ter se jih veselil. Vstrajnost in žilavost, s katero so se dela prejeli in vse težkoče premagovali, ste njihov trud venčali z najlepšimi uspehi. Tako n. pr. je Linné, kateremu so njegovi učitelji svetovali, naj zaradi velike neumnosti šolo zapusti in naj se gre učiti črevljarstva, postal reformator botanike; Liebig, ustanovnik znanstvene kemije, je bil po mnenju svojih učiteljev tako slabe glave, da se je o njem sploh le z zaničevanjem govorilo; in Aleksander Humboldt, katerega učenost spoštujejo največji učenjaki, se je učil vsled bolehanja še le v 16. letu čitati.

Iz tega se vidi, da ne smemo naših šolskih slaboumnežev zaničevati, ker ni res, da ravno najbolj nadarjeni učenci zamorejo svetu tudi največ koristiti. Izobrazujmo marveč harmonično vsako moč, tudi najmanjšo; pomagajmo slabim otrokom z ljubeznijo, dajajmo jim priložnost, na malih uspehah se razveseljevati, in si veselje za napredek priboriti, kajti — še jedenkrat ponovim — uspešno delo, to je, kar človeka razveseli in ga v dobri volji ohrani. Pravo veselje do dela pa se v šoli javlja le takrat, kadar učenci vidijo, da jih učitelj tudi ljubi. Ko je mali petletni Mozart svojega učitelja vprašal: „Imate me radi?“ in na svojo vprašanje ni dobil odgovora, se je bridko razjokal.

In tako je še danes. Otroci so zelo občutljivi za učiteljevo ljubezen. Oni zahtevajo ljubezni, ker jih je Bog za ljubezen vstvaril. Učiteljeva ljubezen pa se naj ne javi le v besedah, ampak da v šoli vlada ljubezen, to morejo otroci čutiti. Javlja pa se prava ljubezen do gojencev v vestnem učiteljevem delovanju, v njegovi nepristranosti in doslednosti pri ocenitvi učenčevih zaslug, pri obdarovanju in kaznovanju. Učitelj mora biti vnet za svoj poklic in si popolnoma svest svoje prevažne naloge. Najhujši sovražniki njegovega uspešnega delovanja so vsikdar nezadovoljnost, grenkost srca in huda jeza. V šoli, kjer se „ljubezen z srditostjo“ oznanuje, tam se niti učitelj niti učenci dobro ne počutijo.

Res je, da je naš poklic v mnogovrstnem oziru zelo težaven in da se niti z denarjem, niti s častjo in spoštovanjem zadostno ne poplača; ali tega ne dam nikoli veljati, da bi si učitelj svoj položaj vzboljšal, ali si večje spoštovanje pridobil z javnim tarnanjem. O apostelju Pavlu se bere na koncu apostolske zgodovine: „On je učil besedo z vso radostjo“. Ako se učitelj v svojem srcu vesel in radosten čuti, ako rad in z ljubeznijo deluje, tedaj bodo tudi otroci radi in z veseljem delali, tedaj pa se bodo tudi stariši jeli zanimati za šolo in takrat bode učitelj dospel v svojem poklicu do one moralične zmage, s katero bode sebe in svoj stan v občnem spoštovanju visoko povzdignil. In v to pomozi Bog!“

Temperament gledé na vzgojo otrok.

(France S. Lekše.)

(Dalje. *)

II. Kolerički temperament.

a) Kako se kaže pri otroku in b) kako ravnati s takim otrokom.

a) Vročekrven, isker, smel, drzen otrok je kolerik. Velikodušen, velikomiseln rekli bi skratka. Mali kolerik „gre le na visoko“, kjer se pokaže, zapovedoval bi rad. Deček hoče biti gospodar, deklica gospodinja v družini. Imenovati ja otroka razžalil bi drugega kakor drugo. Srečen je za nja trenotek, kadar jednega ali drugo nagovori kdo z „Vi“. Za glavo, meni, da je zrasel ali zrasla; pridalo se jima je samo z besedo „Vi“ kakih deset let in kako pametna se še le zdita! Hod, vse vedenje in govorjenje kaže, da prekašata svoje vrstnike. Kolerički deček rad bi se vže pri vsakih vratih pripogibal. Prizadeva si govoriti z močnim debelim glasom in jako mu vgaja, če ga imenuješ velikega, močnega. Deklica kolerka kakih 11—12 let, ne igra se več s „pužo“, češ za otroke so take igrače.

Pritrdil boš mi, da otroka najbolj lahko spoznaš pri igri. Tu se ti kaže, kakoršen je, zlasti kadar ve ali vsaj misli, da ga nihče ne vidi. Le poglej kolerika, kako se igra sè svojimi vrstniki! Igrá strastno in vroče. Zapoveduje drugim, daja naredbe, naroča kaj in kako naj se igra, ter razsoja mej prepirniki. In kako resno se vède — ne sodnik tako v sodišču. Kralj mora biti mali kolerik pri igri, mala kolerka pa kraljica. In če jima tega tovariši in tovarišice ne dopuščajo — ne igra se ž njimi kolerik. Na strani stoji, ali ne mirno. S pikrimi besedami kazi veselje igrajočim tovarišem.

Koleričen otrok je nevstrašljiv celo drzen v vsem svojem vedenju. Nobedno drevó mu ni previsoko, nobedno korito preširoko. Strahu ne kaže deček nobednega, deklica pa je prava „amazonka“, ljubi navadno jahati in gombati, skratka igre, katere pristojé bolj moškemu nego ženskemu spolu. In kadar je dorasla, izvestno je za osvobojo (emanicipacijo) žensk. In gotovo, v vseh družbah za osvobojo žensk je največ družabnic koleričnega temperamenta. Fanta kolerika vse mika, kjer treba „korajže“. Čili konji in blesteče orožje mu je vedno v mislih in biti vojščak, lovec, kadar doraste, vse njegovo kramljanje.

Hitrost, odločnost, neustrašljivost, katera diči mladeniča in moža in je vže večkrat pohvalna pri otroku, zatemnjuje vse to časi nedostatek miline. Zakaj kolerik z drugimi ljudmi ni tako prijazen kakor sangvinik. Kolerik je rad okruten z drugimi otroki, pogostokrat celó nevsmiljen sè živalmi. Praznih rok ga vidiš redko. Zagledavši ptiča, mačko ali psa, vže pograbi kamen ali kak krepelj in ga zaluči po njih. Kolerik ponaša se navadno sè svojo močjo. In zato je pravi „kavsáč“. Rad se prepira in tudi pretepe svojega tovariša, če ni inače. Šibkejši od njega imajo kaj prestati. Da jih je zmogel v tepešku, ima za čast kakor tudi to, da se ne joka za marsikaj, če si mu jih tudi pošteno „naložil“. Gleda pa vedno kako bi pobunil tovariše zoper svojega vzgojnika, s katerim bi se najrajši šel „kosat“. Močnejši od svojega učitelja biti mu je najvročejša želja — in potlej bi mu pokazal! Jokati se, kakor vže omenjeno, kolerik noče, ker je preošaben. Ali kadar se zjoka, tedaj se ne joka, marveč „tuli“, ne sicer toliko, ker ga boli, temveč bolj od jeze, ker si pomagati ne more. Razjezi se tudi najedenkrat, vskipi kakor mali piskerc. Svojejav, trdovaten je brez konca in kraja. Vrže se v svoji jezi na tla, preti se ubiti, če mu volje ne izpolniš.

Kolerik, kar je storil, tudi pripozna najedenkrat, tudi svojo slabost, napako, toda ne pripozna če je tudi kaj slabega storil, da bi slabo bilo, celo krepost to imenuje. Če je koga razžalil kolerik, redko ga dobiš, da bi ga prosil odpuščanja. Zato je preošaben.

*) Glej štev. 19.

In če vže drugače ne gre, da mora, stopa trdo, kvišku nosi glavico in za seboj zaloputne vrata, da se vse strese. Kolerik pač hoče biti samostalen — in kaj takega mu je največje ponižanje. Kolerik ne trpi nad seboj gospodarja, samsvoj in sicer gospodljiv hoče biti do kraja. Sicer imamo koleričnemu temperamentu zahvaliti mariskako važno imenitno zgodovinsko osebo in sicer v dobrem in hudem. Zakaj če se kolerik na dobro obrne, vlada z narodi, ako pride do veljave zbuni pa tudi celo ljudstvo, če se skazi. Moški postanejo puntarji žene pa „furije“ brez sramežljivosti — pravi nestvori. Najbrž so bili otroci koleričnega temperamenta sv. Pavelj, Cír perzijski kralj, Karol Veliki, Cesar Napoleon I. in zloglasna Elizabeta, angleška kraljica itd.

Čutila pri koleriku niso tako delavna kakor pri sangviniku. Prvi ne vidi, ni ne sliši vsega tako, kakor smo rekli o poslednjem. Kar pa zagleda kolerik, ogleda si dobro ter si globlje vtisne v svojo dušo. Pazljiveji je tudi od sangvinika. Njegova domišljija ni tako živa, ali vstrajnejša in močnejša. Tudi ne sanjari kolerik kakor sangvinik. Prizadeva sicer si kolerik manje ali kar je jedenkrat namislil, to mora biti in sicer hitro, brzo.

Misli pa intenzivneje, prodira globlje in vže zgodaj pokaže svoj oster duh. Uči se kolerik, da se izobraži, površnost se mu studi in se ne zadovolji z marsičem. Razlaganje in uk učiteljev ga vedno ne zadovoljujeta. Če je možno, kje na kaj opomniti učitelja, prvi je. In če le more, spravi bi učitelja v zadrego, to bi bilo njegovo veselje. Zato pa tudi zvesto posluša, prestreže vsako besedo, da bi le katero dobil, da bi na zmoto opomnil učitelja. Kolerik, ako ljubi učenje, uči se počteno in se tudi kaj nauči, če pa ne mara knjig — še pogledati jih ne more. Strasti malega kolerika so posebno ošabnost, prevzetnost, častilakomnost, jeza, maščevalnost. Če se za kaj odloči, kar naglo stori. Njegova volja je močna in za to tudi navadno, za kar se odloči, izvede. Ako bi orisali koleričnega otroka skratka, rekli bi, da je svojeglav, ošaben, da si kaj upa, da bi rad povsod zadnjo besedo imel, da vse graja, časti je lakomen, neposlušen, maščevalen, trd, drzen, z druge strani pa tudi odkritosrčen, velikodušen, (radodaren), darežljiv, ostroumen. Telesca je krepkega, miščevega, oči iskrih, trdega hoda itd. (Dalje sledi.)

— — — — —

Iz deželnih zborov.

Ljubljana. Znano je čast. našim bralcem, da novi zakon o reguliranju učiteljskih plač na Kranjskem, ki ga je sklenila deželna zbornica v lanskem zasedanju, od presvitlega cesarja radi neke formalne nedostatnosti ni bil potrjen. Ta zakon se je torej v seji dne 24. m. m. opetno obravnaval.

Poročevalec bil je dr. Vošnjak, ki je v zadnjem trenutku prevzel poročilo mesto poslanca Klun-a, kateri je zbok nejedinstvi v finančnem odseku radi § 6 poročilo odklonil. Poročilo to glasi se v glavnih točkah tako-le:

V lanskem zasedanju sklenjeni zakon gledé uravnave učiteljskih plač po javnih ljudskih šolah ni dobil najvišjega potrjenja. Učna uprava spodtikala se je nad določbami

§§ 3. in 6., ki določujete pravice deželnega odbora pri razvrstitvi učiteljskih služb v plačilne vrste in pri priznavanju osebnih doklad. Učna uprava trdi, da § 3 ni prav jasen, in da potrebuje bolj natančne zasnove, ker ni gotovo, kaj je razumeti z izrazom „ustanovitev učiteljskih služb“. Ako ustanovitev zadeva le določitev plačilnih vrst, bi učna uprava ne imela nobednega pomisleka proti temu, da deželni šolski svet ravna v sporazumu z deželnim odborom, ako pa izraz „ustanovitev učiteljskih služb“ pomenja snovanje učiteljskih služb, mora učna uprava temu odločno oporekati, ker obstoječi šolski zakoni na pozitiven način določujejo, kje in kdaj je osnovati kako učiteljsko službo. Slavnemu deželnemu zboru ni prišlo na

misel z omenjeno določbo § 3 le količkej omejiti pravice deželnega šolskega sveta gledé snovanja učiteljskih služb, ker vé, da ta pravica po določilih obstoječih šolskih zakonov pristaja le deželnemu šolskemu oblastvu; ampak hotel je ž njo le varovati pravico deželnega odbora pri razvrstitvi učiteljskih služb v plačilne razrede. Finančnemu odseku zdelo se je potrebno, § 3 bistveno vsprejeti tako, kakor je bil sklenen v zadnjem zasedanju, spremenil je le besede njegove tako, da ni nobednega dvoma, v čem se ima deželno šolsko oblastvo sporazumljevati z deželnim odborom. Gledé osebne doklade po 50 gld. učiteljem, ki so 10 let zadovoljilno služili na isti jednorazredni šoli z letno plačo IV. vrste, je finančni odsek istega mnenja z deželnim odborom, da se ta določba vsprejme v zakon, da torej § 6 ostane nespremenjen, kakor deželni odbor nasvetuje. Drugi paragrafi so ostali nespremenjeni; razgovor je bil le o § 10, ki določuje rok s katerim ima novi zakon stopiti v veljavnost. Ali ker je gospod vladni zastopnik povdarjal, da se je Najvišje potrditve zakona za gotovo nadejati še pred novim letom, ako zakon obvelja po načrtu deželnega odbora, bilo je soglasno skleneno, da naj ostane § 10 nespremenjen. Razen peticije črnomeljskih učiteljev, ki prosijo, da bi zakon stopil na vsak način v veljavnost s 1. januv. 1891., došli sta slavnemu zboru v tej zadevi še dve peticiji, na kateri se pa finančni odsek ni mogel ozirati. Odbor društva učiteljev in šolskih prijateljev za okraj Kamnik prosi, da naj se povišajo vse učiteljske plače za 50 gld., češ, da bi se na ta način povišale plače vsem učiteljem, po razvrstitvi novega zakona pa le nekaterim. Tako povišanje prizadejalo bi deželi pri sedanjem številu učiteljskih služb, katerih je 530, za 26.500 gld. več stroškov, katerih dežela ne bi mogla zmagovati. Ravno tako ni bilo mogoče ozirati se na prošnjo društva „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, ki prosi da naj se iz § 4. izpusti določba, da imajo pravico do petletnic samo učitelji in učite-

ljice, ki službujejo z dobrim vspehom, ker bi se sicer dobri in slabi, marljivi in leni učitelji stavili v jedno vrsto. Dalje prosi, da bi se bolj natančno določilo, kako se imajo šteti petletnice, celi § 4. je v tej zadevi tako jasn, da so tolmačenja, kakoršna našteva peticija, čisto nemogoča. Zato se tudi na to prošnjo finančni odsek ni mogel ozirati ter slavnemu zboru predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Priloženemu načrtu zakona, s katerim se nekatere določbe deželnega zakona z dne 29. aprila 1873., dež. zak. št. 22, in z dne 9. marcija 1879., dež. zak. št. 13, izspreminjajo, oziroma dopolnjujejo, pritrjuje deželni zbor.

2. Deželnemu odboru se naroča, temu zakonu pridobiti Najvišje potrdilo.

Pri podrobni obravnavi se je pri § 6 vnela huda debata, katere so se vdeležili poslanci Hribar, dr. Tavčar, Šuklje, dež. predsednik baron Winkler, Svetec, Detela, baron Schwegel, dr. Schaffer.

Omenjeni paragraf se tako glasi:

„Učiteljem, kateri so po pričetku veljavnosti tega zakona, kot stalni učitelji na jedni ter isti jednorazredni ljudski šoli z letno plačo IV. vrste zadovoljno službovali deset let, gre razven zakonitih službeno-starostnih doklad še osobna doklada 50 gld., ki se pri odmeri pokojnine ne všteva in odpade, če dosežejo učiteljsko službo z višjo plačo.“

Prisod te osebne doklade izreče deželni šolski svet, zaslišavši poprej deželni odbor.

Poslanec Hribar nasvetuje, da se ta paragraf iz zakona izpusti ter predlaga to-le resolucijo:

„Deželnemu odboru se naroča, učiteljem, ki so kot stalni učitelji na jednej ter istej jednorazrednej ljudske šoli z letno plačo IV. vrste zadovoljivo službovali deset let, zaslišavši pred deželno šolsko oblastvo, dovoljevati iz deželnega zaklada nagrado letnih 50 gld., ki se pri odmerjevanju pokojnine ne všteva in odpade, če dosežejo učiteljsko službo z višjo plačo.“

Pri glasovanju dobil je § 6 samo sedem glasov, torej ni vsprejet. Postava se potem

potrdi v drugem in tretjem branju. Tudi Hribarjeva resolucija pri glasovanju ni dobila večine. Dobila je le 9 glasov. Zanjso so glasovali: Dr. Bleiweis, Gorup, Hribar, Kavčič, Klein, Klun, Povše, Stegnar in dr. Tavčar.

Gradec. V seji dne 4. t. m. se je sklenil zakon, na podlagi katerega se ima še jedna deška in jedna dekliška meščanska šola osnovati v Gradcu in deška meščanska šola v Mariboru.

V istej seji se je obravnavalo tudi o predlogu, katerega so stavili poslanci gg.: Franc Robič, Miha Vošnjak, dr. Janez Lipold, dr. Fr. Radaj, dr. Fr. Jurtela, dr. Jožef Serbec, dr. Ivan Dečko, Morre, Köberl in Jerman gledé poboljšanja učiteljskih plač. Ta predlog se tako-le glasi:

Visoka deželna zbornica naj sklene:

„Deželnemu odboru se naroča, naj povodom revizije razdelitve ljudskih šol v razne plačilne razrede, ki se ima v smislu dež. zakona z dne 4. febr. 1870, §. 18 oziroma zakona z dne 3. maja 1874 član. I. v tem letu vršiti, stopi takoj s c. kr. deželnim šolskim svetom v dogovor, da se uvrstijo najmanj dve tretjini šol IV. razreda v III. plačilni razred in naj o potrebščini z ozirom na tó še v tej sesiji stavi svoje predloge“.

Gospod šolski nadzornik Robič je ta predlog utemeljil blizu tako-le:

„S težkim srcem nastopim, da svoj predlog utemeljim, kajti ne da se tajiti, da, ako se nasvet izvêde, opomore se le delu učiteljstva, na drugi strani pa ljudsko šolstvo zahteva od leta do leta večje stroške; in vendar sem si štel v dolžnost, staviti predloženi nasvet. To pa pred vsem z ozirom na tó, ker se pomanjkanje učiteljskih močij v raznih delih dežele, zlasti v Srednje- in Spodnje-Štirnem vedno bolj širi in sicer tako, da mora mnogo podučiteljskih mest ostati popolnoma praznih.

To je resna prikazen tembolj, ker je visoka vlada s tem, da je pri raznih učiteljskih osnovala celo pripravljalne tečaje,

da bi vstop v učiteljske šole olajšala; in vendar učiteljska danes niso v stanu, odgojevati dovolj učiteljskih močij, zlasti moških ne, da bi se pomanjkanju učiteljev prišlo v okom. Splošen in glavni vzrok tej prikazni je pač očividno težek učiteljski poklic.

Poslovanje učitelja ni le odvisno od lastne njegove moči, ampak pogosto vplivajo nanj tudi zunanje razmere; omenjati mi je le: slaba nadarjenost učencev, nedostatno sodelovanje domačih razmer posebno pa ubožstvo starišev in iz tega izvirajoče slabo šolsko obiskavanje.

Drugi in bistveni vzrok pa je v mnogih krajih tudi učitelja slabo gnotno stanje.

Omeniti moram, da so se učiteljske plače z zakonom z dne 3. maja 1874 hvalevredno zboljšale; vendar pa še na mnogih šolah, zlasti na onih v IV. plačilnem razredu, učitelji zelo težko shajajo, kajti mnogo takih šol je v krajih, kjer se stvari, ki so za življenje potrebne, sploh teško ali pa le z zdatnimi troški dobivajo. V IV. plačilnem razredu pa je: v okr. glavarstvu Hartberg od 47 šol **32**, v okr. glavarstvu Feldbach od 38 šol **29**, v okr. glavarstvu Lipniškem od 38 šol tudi **29**, v okr. glavarstvu Ptujskem od 41 šol **34**, v mariborskem okr. glavarstvu od 40 šol **40** in v okr. glavarstvu Brežice od 33 šol **24**.

Želeti in gotovo tudi pravično bi bilo, ko bi se IV. plač. razred popolnoma opustil; a ker to ni mogoče, ne da bi se zakon spremenil, zadovoljim se v svojem nasvetu s skromno bêtvicco ter upam, da bode visoka zbornica moj predlog sprejela.

Da se ta predlog sprejme in izvêde, ne dvomim, da se bode v marsikatero učiteljsko sree tudi povrnila zopet zadovoljnost, in zavoljnost učitelja, ima pri vzgoji in pouku mladine prevažno vlogo. Jaz predlagam, da se moj nasvet izroči naučenemu odseku“.

Temu nasproti pa deželni odbornik, dr. Schreiner, predlaga da se stavljeni predlog ne izroči naučenemu, ampak finančnemu odseku, kar se je tudi zgodilo. S tem mu je pa tudi osoda odločena.

Kakor slišimo, bode finančni odsek o tej zadevi vže danes (10. t. m.) v zbornici poročal in predlagal, da se Robič-ev predlog odkloni.

Obvestiti še nam je „Pop.“ bralce, da

so v naučnem odseku štaj. dež. zbora ti-le gg. poslanci: Dr. Bayer, baron Haekelberg, Koller, Kautschitsch, baron Moscon, Offenluger in šolski nadzornik Fr. Robič.

Slovstvo.

„Letno poročilo narodnih šol v Ljutomerskem okraju v šolskem letu 1889/90.“ [Konec.]

Zadnji spis je „Odlomek iz Ljutomerske šolske kronike“ priobčil g. Jožef Horvat.

Naj se mi tukaj dovoli, da spregovorim besedo o naših šolskih kronikah.

Lep je namen, da dobijo otroci polagoma tudi zgodovino svojih šol v roke, saj so imeniten del domače zgodovine. Pa, kako so većinoma sestavljene naše šolske kronike — menim — naj mi tega nihče ne zameri — da niso za javnost. Prepričal sem se, da niso le samo pomankljive, kar se učiteljskega osebja tiče, ampak da je većinoma na tem, kar je od l. 1850 nazaj, malo resnice. Šolske kronike so se pisale, ker se pisati m o r a j o, vse po jednom kopitu, jednom načrtu brez posebnih zanesljivih podatkov. V matične knjige po župnijah se je malokje pogledalo. Kot viri pri sestavljanju služili so većinoma le stari zapisniki in izpovedi starih ljudi. Tako so se zapisala večkrat imena učiteljev s celo drugim primkom, brez krstnega imena, brez letnic in zategadelj tudi brez vsakega kronološkega reda. Tako so večidel nastale naše šolske kronike, katere so šolska oblastva morala odobriti, ker jim je tudi nedostajalo zanesljivih podatkov, po katerih bi jih popravljala. Ako se pa kaj za javnost piše, naj se porabijo vsaj vže tiskani podatki, ako so nam v razpologo.

Tako se tudi v imenovanem spisu smelo trdi, da v preteklem stoletju v Ljutomeru ni bilo šole, ampak da je bil prvi učitelj Andrej Huber do l. 1814. Odprite gospoda „Popotnik“ 1887 str. 22, kjer nam je marljivi nabiralec zgodovinskega gradiva g. Matej Slekovec podal celo vrsto Ljutomerskih učiteljev. In podatke te je priobčil v tem listu gotovo iz tega namena, da njegove „drobtinice“, kakor jih skromno naziva, v šolskih kronikah porabimo. Ker pa menda nima vsak tega letnika pri rokah, evo vam jih in tudi še nekaj drugih:

Schwaz (ne Schwarz) Janez l. 1617. Da ni bil le mežnar in organist, razvidno je iz zapisnika sekovskega škofa Martina Breuner-ja, kjer se pravi, da je istodobno l. 1617 služboval kot „aedituus“ (mežnar) neki Lončarič Jurij, katerega je župnik škofu ddo. 13. oktobra t. l. tožil, da noče opoldne zvoniti.

Merkas Peter do l. 1672, kateri je tega leta odstopil in pozneje živel še par let kot tržan. Bil je oče pisatelja jezuita Petra Merkas-a. Na njegovo mesto prišel je l. 1672 Kikl Matija. Znan je iz neke tožbe proti župniku.¹⁾

Hueber Jožef 1688 še 1692 organist in „Schulmeister“. Dobival je iz cerkvene kase na leto 40 gld. plače.

Raab Anton l. 1717. Od tod je prišel menda l. 1725 k sv. Petru pri Radgoni, ter bil kot „Schulmeister zu St. Peter“ v Radgoni pokopan dne 26. novembra 1751.²⁾

Ročker Anton 1725—1734. Imenuje se večkrat v matičnih knjigah v Ljutomeru. Bil je 7. januarija 1734 ondi pokopan.

Amring Jožef 1734—1740. Rojen v Ljutomeru 24. marcija 1710. Več o njem glej „Popotnik“.

Marko Janez Miha od 23. aprila 1740—1745. Sprejel ga je župnik, ne da bi bil vprašal graščinsko gosposko. Tudi ta imenuje se odločno „Scholmaster“. L. 1745 se je službi radi bolehnosti odpovedal, ter umrl 3. junija 1745.

Kokl Janez Jurij od 23. aprila 1745—1758. Umrl je tam 20. marcija 1758. Več o njem gl. „Popotnik“.

Ročker Leopold 1758—1771. Sin Ročker-ja Antona rojen v Ljutomeru 12. novembra 1731. Bil je do l. 1728 učitelj pri sv. Križu pri Ljutomeru, prišel tega leta v Ljutomer, kjer je umrl 4. novembra 1771.

¹⁾ Knezoškof. arhiv v Mariboru.

²⁾ Mrtvaška knjiga v Radgoni.

Harnig Franc 1771—1774. Soproga Marija Ana bila je pokopana v Radgoni 14. novembra 1782.¹⁾

Sebecs Anton 1774—1782. Rojen na Zavraču 7. januarija 1742, kot sin tamošnjega organista Jurija Sebeceza. L. 1771 bil je aedituus (mežnar) pri sv. Križu pri Ljutomeru, od koder je prišel v Ljutomer, kjer je umrl 28. julija 1782. V mrtvaški knjigi imenuje se „der kunstreiche Schulmeister“.

Ritz Jurij 1782—1786.

Ledinek Anton 1787 imenuje se „Schulmeister“, za njim prišel je zopet isti.

Ritz Jurij 1787—1803, ki je umrl v Ljutomeru 30. novembra 1803.

Moraj Filip 1803—1806. Rojen v Rogatu 1771. Poročilo dekana Magdiča od l. 1805 pravi, da je zelo len in da bo treba drugega najeti. O učilnici pravi dotični zapisnik, da je bila pred par leti z nova postavljena, vendar je popravka potrebna. Po zimi hodilo je nekaj čez 50 otrok v šolo, po leti nekoliko manj, vendar vedno čez 30.²⁾

Temu sledil je še le imenovani.

Huber Andrej 1806—1816. Rojen v Ljutomeru leta 1764, umrl tamkaj 17. januarija 1816.

Zapisnik od l. 1811 pravi, da je obiskovalo tega leta šolo 62 otrok. Bil je takrat v vsem vže 23 let učitelj.

Sin Ivan Huber, rojen v Ljutomeru 1786, mu je vže l. 1809 pomagal poučevati.

S tem — menim — je dokazano, da so bili tudi pred Huber-jem Andrejem učitelji v Ljutomeru. Ne bodem pa trdil, da so vsi ti vedno poučevali, ako jim je pa kdo otroke poslal, so je izvestno tudi poučevali. Privatna šola se pa to nikakor ne more imenovati, ker bila je pod nadzorstvom župnika, le tako urejena ni bila, kakor pozneje, ko so se šole postavno uredile.

¹⁾ Mrtvaška knjiga v Radgoni.

²⁾ Knezoškof. arhiv v Mariboru.

Sploh pa ni verjeti, da bi trg Ljutomer ne bil imel prej svoje šole ko bližnji sv. Križ, kjer je vže l. 1702 bil tamošnji mežnar in organist Janez Karl Motz za učitelja sprejet, ter je vže kot taki l. 1726 ondi služboval.

Št. 21. pravi „Poročilo“, da je bil v Cezanjevcih prvi učitelj neki Miling. Bil je to Mühling Kristijan. V Cezanjevcih služboval je le nekaj let, potem pa odšel k sv. Bolfanku na Kog, ker tamošnji Šef Jožef, kakor zapisnik od l. 1819 pravi, za učitelja ni bil sposoben, ter je tam služboval do l. 1850.

Tukaj naj še omenim, da je bil Janez Gottweiss oskrbnik in pozneje tudi namestnik braneške graščine, ter je umrl 1. maja 1850.

Vse to sem omenil iz najboljšega namena zaradi resnice, ter želim slavnemu učit. društvu, da še izda prav mnogo „Šolskih poročil“.

J. St.

Novosti.

Narodne legende za slovensko mladino.

Nabral, izdal in založil Anton Kosi, učitelj v Središču, II. zvezek. — V Ptujih. Natisnil W. Blanke 1890. To je naslov knjižici, ki obsega na 42 straneh male osmerke devetnajst, večinoma iz „Vrtca“ povzetih prav mičnih pripovedek za mladino. Ne dvomimo, da bode ta zvezek ravno tako dobro došel mladim bralcem, kakor prvi, kar marljivemu gosp. nabiratelju iz sreča želimo.

Legende se dobivajo pri gospodu izdajatelju v Središču in sicer I. zvezek (2. natis) po 18 kr.; II. zvezek pa po 20 kr. Kdor naroči 10 iztisov ob enem, dobi jeden izvod za nameček.

Obljubljena nam je ocena nastopnih knjig, ki pa žal uredništvu dosedaj niso došle pred oči. So te:

Pedagogika. Po najboljših virih spisal Anton Zupančič, učitelj pedagogike na ljubljanskem bogoslovnem učilišču. Ljubljana 1888.

Pedagogika ili Uzgojeslovje. Napisao dr. Martin Štiglic, javni redoviti profesor pedagogike na kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu 1889.

Vzgojeslovje. Spisal dr. Franc Kos. Ljubljana 1890.

Družbe sv. Cirila in Metoda redna V. velika skupščina

v Ljubljani, dne 24. septembra 1890.*)

(Dalje.)

Vodstvo je pretresavalo ta predlog ter ga je odobrilo. Meseca oktobra 1889 zglasilo se je s posebno prošnjo, št. 832, pri vseh

šč. župnijskih predstojništvih — pojasnivši jim namen družbi in priloživši po jeden izvod „Vestnika“, — da bi blagovolili duhovni in

posvetni rodoljubi zbirati prispevkov toliko časa, da se lehkó ista župnija (ali občina, trg, vas) vpiše mej pokrovitelje družbe sv. Cirila in Metoda. Vspéh dosedaj še ni bil popolnoma ugoden; a vendar se je tudi v tem oziru pomnožila vrsta pokroviteljev. Lani smo jih šteli 33. Letos je prirastlo: Tek. št. 39. „Šmartno pri Litiji“. Ondotni rodoljubi pod načelnštvom Frana Šustersiča nabrali so v kratkem ter poslali 121 gld. 48 kr. ter je tako Šmartno upisano mej pokrovitelje. Št. 40. Pogorska „Župnija Št. Lambert“ je pristopila s stotakom družbi kot pokroviteljica. Št. 41. Dr. J. Glančnik, odvetnik v Mariboru, je vso svojo nagrado, 100 gld., kot ravnatelj ondotne hranilnice daroval družbi, ki ga je vpisala mej svoje pokrovitelje. Št. 42. Martin Drčar, župnik v Preski, vplačal je 100 gld. kot pokrovitelj. Št. 43. Z vplačanim stotakom postal je pokrovitelj Andrej Kalan. Št. 44. „Litijske in šmartinske Slovenke“ poslale so 101 gld. in pristopile po svoji zastopnici gospej Svetčevi mej pokroviteljice. (Živele, slava!) Ako se je osobito v tem kraju moglo v kratkem času toliko storiti v prosep naše družbe, zakaj bi se ne moglo drugod?

Vodstvo si usoja to zadevo še jedenkrat prav toplo priporočati vsem čč. skupščinarjem in po njih vsem občinam ter imovitejšim krajem po naši mili domovini.

4. Vodstvo kakor tudi slavna načelnštva naših podružnic skušajo, kako težko je ohraniti priproste — pa včasih tudi inteligentne — ljudi pri družbi, katera vedno le pobira prispevke in trka ter naklada narodni davek, a jim ne vrne nikakega osebnega darú. A čč. skupščinarji, vodstvo se tudi v tem oziru lahko opraviči ter pokaže vspehe in sad, ki ga je rodil težko prisluženi, pa družbi darovani novič bornega slovenskega težaka. To so:

A. Družbini zavodi.

a) Zabavišče ali otroški vrtec v Celju. Ta zavod je vodstvo proti primerni odškodnini izročilo v popolno oskrbovanje čč. šolskim sestram, ki so naše gore list, ki čutijo z nami, ki razumevajo pravične slovenske potrebe. V tem zavodu se vzgaja tudi naraščaj za ondotno slovensko dekliško šolo, ki je prava trdnjava za okolico — a tudi sploh za južni Štajer — kajti od ondot bodo izhajale prihodnje dobre krščanske — pa tudi zavedne slovenske matere, kojih vse prihodnje nastopanje bode pritrđitev pesnikovemu bodrilu: „Biti slovenske krvi, bodi Slovenki ponos“.

(Dobro!) Po najnovejših poročilih zabaja v to zabavišče krog 70 otrok. Vrtnarica je č. sestra Vincencija Lah pod vodstvom častne predstojnice sestre Purgaj.

b) Zabavišče pri sv. Jakobu v Trstu. Vpisanih v njem je bilo 74 otrok, nekako polovico dečkov in polovico deklic. Zaradi bolezní „influence“ jih je nekaj malega izostalo. Izvrstne vspehe je dosegla vrtnarica-voditeljica Justina Michelli, katerej je vodstvo ob njenem izstopu iz službe poslalo zahvalno pismo ter jo kot voditeljico prosilo še nadalje požrtvovalnosti. Novoimenovana vrtnarica je Antonija Nadlišek. Ta zavod je semenišče za

c) Slovensko osnovno šolo pri sv. Jakobu v Trstu. To smo šolno leto 1889/90 razširili v dvorazrednico po „učnem načrtu za Primorje“. Vpisanih je bilo v I. razred 82 otrok, v II. pa 64, torej vкуп 146. Poučevali so: verouk Bernard Sever, mestni kapelan pri sv. Jakobu, učit. in voditelj šoli Mihael Kamušič in učiteljica Josipina Delkin. Ravno zdaj ob pričetku šol odprli smo za šolsko leto 1890/91 III. razred in učiteljem imenovali Ivana Kiferle. To vam je, častna gospoda, v Trstu jedina slovenska šola, da-si biva ondi morda toliko Slovencev, kolikor v naši prestolnici ljubljanski.

d) Kot nov zavod je prirastel lansko leto otroški vrtec v Rojanu. Po mnogih zaprekah je načelnštvo na Greti odprlo ta zavod na imendan Nj. Veličanstva presvete cesarice Elizabete s slovesno božjo službo. Oglasilo se je toliko otrok, da jih zbog prepíčlega prostora niso mogli vseh sprejeti. Obiskavalo ga je redno 53 otrok. Vrtnarica je gospica Irma Fabiani.

e) V Gorici se Slovincem, a le vsled lastnih naporov, v šolskem oziru nekoliko boljše godi kakor v Trstu. Da se prepreči raznarodovanje ondotnih otrok, ustanovljen je otroški vrtec v Pevmi blizu Sočinega mosta. Tako se je otelo krog 40 slovenskih otrok. Vrtnarica je Karolina Lašič.

f) Isti namen je v življenje poklical: otroški vrtec v Podgori. Rodoljubnemu županstvu ondotnemu zvesto na strani stoji naša družba. Krog 70 otrok se lepo vzgaja v materinem jeziku.

In zdaj, slavna skupščina, šoštejemo li vso to deco, ki zabaja v šolske zavode družbe sv. Cirila in Metoda, dobimo lepo število več ko 400 otrok, ki upamo, bodo ohranjeni svoji slovenski narodnosti; brez nas bi bili najbrž izgubljeni. In če bi po-

tem vprašal družbenika, ki sam za svojo osebo sicer ni ničesar prejel od družbe, ko bi ga v duhu postavil v sredo te nočne mladine — polne življenja, vedoželjnosti in veselja — da-li zdaj vidi sad darovanih svojih novčičev — — prepričan sem, da se mu razvedri lice in da si radostno odtrga še od svojega zasluzka ter imetja in to položi na altar domovinski; v njegovem sren pa bo odmevala beseda Kristusova: „Kar ste storili kateremu najmanjših mojih bratov, to ste meni storili“. In to je najlepša plača za vernega kristijana. (Odobranje.)

B. Ko omenjamo družbenih zavodov, zamolčati ne smemo človekoljubnega delovanja onih udov raznih naših podružnic, ki te zavode neposredno nadzorujejo in vspešno podpirajo. Tu pa nam je imenovati narodnega ženstva, ki se je zbralo v svojih podružnicah v Trstu in Gorici, in vzorno izvrševalo svojo nalogo. Ženske podružnice so osobito skrbele, da so se praznovale božičnice in druge otroške veselice, pri katerih so otroci pokazali z molitvijo, petjem in deklamovanjem svoj napredek in razveselili navzočno občinstvo, a tudi oni so bili razveseljeni, ker dobre roke slovenskih dām razdelile so jim obleke, jestvin in drugih primernih reči. Iz prvih ondotnih načelnih povzamemo, da so otroci tudi cerkveno praznovali začetek in sklep šolskega leta, imendan Nj. Veličanstev, blagdan družbenih zavetnikov sv. Cirila in Metoda, da so v poletnem času hodili k sv. maši itd. „Iz tega se razvidi — smem si prilastiti besede Rojanskega poročila — da je bila vzgoja v našem zabavišču popolnoma po namenu družbe sv. Cirila in Metoda ter se lahko pričakuje, da vže to prvo šolsko leto ne ostane brez blagodejnega, trajnega sadu.“ (Dobro, dobro!)

C. Vodstvo je pospeševalo napravo podružničnih in šolskih knjižnic, iz katerih si lahko družbeniki, kakor učenci izposojajo primernega berila. Razdelilo je zopet letos večinoma ob jezikovih mejah blizo do 2000 molitvenih, šolskih, poučnih, zabavnih knjig, ki ob svojem času obrodé svoj sad. Ako k temu dodamo še razna učila in šolske pomočke, darove — mej katerim je Katoška Bukvarna darovala 600 pisank in 100 prelepih podobic za obdarovanje pridnih šolskih otrok, kar tu hvaležno beležimo s posebno zahvalo — smemo reči, da je družba tudi v tem oziru dosegla svoj namen, izražen v § 2 svojih glavnih pravil. Isto velja o denarnih podporah, ki jih je

vodstvo ne pretehtavši vse okoliščine tu in tam dovoljevalo.

Č. Najtežavnije je delovanje na Koroškem. Naši bratje prosijo, trkajo, moledujejo za katoliško in slovensko šolo, a dozdej je zastoj vsak poskus. Naših 13 podružnic so namreč glasen protest zoper tak uk, ki ni osnovan na podlagi materinega jezika. Družbeniki naši — v veliki večini slovenski oratarji — so nevstrašljivi bojevniki za zaželjeno šolo z materinščino kot učnim jezikom — in njihovi nazori bodo slednjič zmagali, ker sloné na pravi pedagoški podlagi. Naša družba jim je za zdaj s primernimi knjigami pritekla na pomoč.

D. V očigled obče priznani potrebi primernega berila za našo šolsko mladino je vodstvo osnovalo „Knjižnico družbe sv. Cirila in Metoda“. Večkrat se je že poskušalo dajati na svetlo tako zbirko primernih spisov, a iz raznih razlogov je to ostalo. Slavna „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ obrnila se je bila do nas, naj se mi, ker spajamo v svoji družbi vse potrebne pogoje, lotimo takega podjetja. Vodstvo je pretresalo to resolucijo in — akoprav si je bilo v svesti, da se v ideji vse lepše vidi, nego je pa v dejanju, — vendar sklene vstreci tej želji, ter nadaljevati knjižnico. Zbog tega pa se je meseca avgusta 1889 v posebni okrožnici št. 781 zglašilo pri vseh podružničnih načelnih vljudno prošnjo, naj bi v svojem okrožju poiskala takih poverjenikov, ki bi s požrtvovalno ljubeznijo hoteli prevzeti razpečevanje društvenih spisov. V olajšanje tega posla dalo je natisniti posebne vpisne pole na knjižnico družbe sv. Cirila in Metoda ter jih poslalo vsem podružnicam. A žal! da vspeh dosedaj ni ugoden, kolikor se tiče skupička, ker družba si hoče zagotoviti le založnih in upravnih stroškov brez ozira na kak dobiček. Da bi to podjetje imelo še varnišo podlago, neko glavnico za izdavanje dobrih spisov, naprosilo je vodstvo osobito iz tega obzira preslavni kranjski deželni zbor in veleslavni občinski svet deželnega stolnega mesta ljubljanskega. Ta dva visoka zastopa sta uslišala vodstveno prošnjo in slavni deželni odbor je naznanil z dopisom dne 20. decembra 1889 št. 9481, da je visoki deželni zbor družbi dovolil za leto 1890 podpore 1000 gld. in slavni mestni magistrat z dopisom dne 13. marea 1890 št. 2170, da je občinski svet v isto svrhu podelil 400 gld. v dveh obrokih. Vodstvo se je potrdivši prejem hvaležno

zahvalilo visokima korporacijama, ki tako blagodušno podpirate kulturni razvoj naroda slovenskega. (Slava, slava!) — Knjižnica družbe sv. Cirila in Metoda je narasla od lanske skupščine za dva snopiča. IV. njen

zvezek opisuje slovenski mladini „Junake“ skoro zgolj slovenskega pokolenja, može in žene, ki so se skazali junake ali junakinje ter so se borili in krv prelivali za „vero, dom, cesarja.“ (Dalje sledi.)

Pisma iz Gradca.

V.

S teoretičnimi nauki smo bili pri kraju. Kjer smo tudi izpite srečno prebili, smelo trdim, da je z mesecem majnikom tudi za nas napočila boljša doba.

Začelo se je takozvano strokovno risanje (Fachzeichnen) in sicer za stavbe, za stroje in za umetno in malo risanje. Ob natančnejem opisovanju teh predmetov pečati bi se moral le s tehniko risanja, kar bi bilo pa na tem mestu pač težavno. Navesti hočem toraj le nekaj dobrih del te vrste; izvestno bodo ugajali vsakemu, ki se hoče pečati s temi predmeti. Evo jih:

D. Avanzo: „Entwürfe zu hausindustriellen Objecten für Holzdrechlerei nebst einem Lehrplan.“ — Verlag: C. Gräser.

Herdtle und Bayer: „Vorlagsblätter für Tischler“, (izdano po vis. c. kr. naučnem ministerstvu.)

Julius Raschdorf: „Abbildungen aus der Schmiedekunst“.

Josef Storch: „Kunstgewerbliche-Vorlageblätter“.

Josef Storch: „Einfache Möbel im Charakter der Renaissance“.

Hugo Ströhl: „Die österreichische Wappenrolle“.

Ortwein: „Vorlageblätter für Keramik“.

Karl Hesky: „Einfache Objecte des Bau- und Maschinenzeichnens“.

Dr. O. Böklen: „Elementares, constructives Zeichnen zum Gebrauche an gewerblichen Fortbildungsschulen.“ (Izvrstna knjiga za učitelje.)

Gustav Heinzel: „Vorschule für das Maschinenzeichnen“.

Gottlob und Grögler: „Einführung in das technische Zeichnen nach Modellen als Vorschule für den Unterricht im Maschinenzeichnen“.

Ludwig Czischek: „Vorlageblätter über Bau Schlosserei“.

Gottlob: „Vorlagen für Schmiede“.

Schröder: „Die Schule des Spenglers“.

Hauptfleisch: „Werke für Mechaniker“.

Ker je visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogosťastje dovolilo, da se sme tečaj končati s 15. dnem meseca julija, ako se počenši s 1. dnem meseca majnika do konca po 6 ur na teden več poučuje, imeli smo res ta čas še več dela kakor poprej. Vendar je veselila vsakega zavest, da mu je pri-sojeno delati le na deski s svinčnikom in ravnilom. Če tudi je večkrat zapel grozni „Radetzky-marsch“; zaradi tega vendar ni obupal nihče, kajti tolažil se je vsak s tem, da je vse hujše vže prestano, pa da mu ni treba več celo po šoli sedeti pri delu.

Na razpolago so nam bili sedaj večeri, in zato smo češče zahajali v gledišče, kjer smo imeli prav veliko vžitka pri opereti, veseloigri in igrokazu, manj pa pri operi, ki baš sedaj v Gradcu ni kaj dobro zastopana.

Pri vsem tem pa vendar ne smeš misliti, da nam je manjkalo zabave, če nas včasih ni vleklo v gledišče; baš naopak! Predaleč bi zašel, da bi hotel natanko popisati vse, kar smo hoteč ali neho-teč doživeli.

Krasni večeri izvabili so nas pogosto tudi v prosto božjo naravo, ki je ravno okolu Gradca tako lepa in je bila takrat v najlepšem cvetju.

Nekoč napotili smo se tudi v Klenert-ovo drevnico. Ob velikosti tega vrta si častiti bralec stoprav predstavi pravo, če mu povem, da meri 41 oralov. Veličasten pogled! Skoro bi rekel, kakor daleč nesó oči, je vse zasajeno z žlahtnim sadnim drevjem. Različno grmovje, zelenjava, dišeče rože razveseljujejo tvoje oko!

Dan na dan deluje na tem vrtu preko 40 oseb, a ob času požlahtnjevanja drevesc in razpošiljanja sadik pa po petkrat toliko.

Ker je osobje jako prijazno in z veseljem razkaže slehernemu ves vrt in njegove naprave, ne bode žal nikomur, ki se je potrudil tja.

Ignacijev.

Društveni vestnik.

Iz kamniškega okraja. Tretje zborovanje na šega društva vršilo se je po dvakratnem preklicu v Mengešu 23. oktobra t. l. v prisotnosti 21 udov. Da se je 37 udov vdeležilo zborovanja le dobra polovica, je povzročilo večkratno prestavljanje in pa naletavanje snega ob času, ko je bilo treba odiniti na pot.

Točno ob 10. uri pozdravi navzoče g. predsednik Janko Janežič ter se s toplimi besedami spominja preveselega dogodka v prevzvišeni vladarski rodbini. Opominja nas na važnost društev osobito učiteljskih v sedanjih časih ter nas navdušuje k društvenemu delovanju in vstrajnosti. Spominja se tudi delavnega uda g. Jeglič-a, ki je odšel v litijaki okraj kot nadučitelj k Sv. Križu želeč mu vse dobro!

Tajnik pa je naštel društvene spremenbe, mej drugim tudi sedaj vže pogorele prošnje za povišanje učit. plač po 50 gl. Dalje je poročal o drugem zborovanju „Zaveze“, iz katerega poročila smo posneli, kakšen velikanski vtis na vse zavezničke in povabljenke je naredila ta skupščina. Omenjal je še napadov „Rimskega katolika“ na zavezno glasilo in učiteljstvo sploh. Ta list nas sumi neljalnosti, brezverstva ter nam podtika socijalno-demokratske nazore itd. ter na podlagi teh obrekovanj kliče: visoka vlada! taki so, daj jih no!

„Predragi! gotovo mi vsi pritrđite“, dejal je poročevalec, da taka pisava izvira iz nekriščanskega, strastnega sovraštva do današnje šole in učiteljstva. Opreti se proti takemu sovraštvu je naša prva dolžnost. Toraj oklenimo se šole z vso ljubeznijo in navdušeno delavnostjo; naredimo okrog nje tako zvaní „carré“, katerega premagati se ne bode posrečilo še tako izvežbanemu sovražniku, ter se mož vstric moža spodbujajmo k vstrajnosti v obrambi do naše pravice, našo poštenost, našo nedolžnost in se krepimo po besedah nemškega duševnega velikana, ki jih je izustil po Faustu:

So bitte, Herr, auch diesen zu bemerken;

Es schadet nichts, wenn Starke sich verstärken.

Jako zanimiva in veselje vzbujajoča pa je bila tretja točka dnevnega reda:

„Kateri fizikalčne aparate si učitelj sam lahko naredi in kako naj jih vporablja?“ Rešil jo je z občno pohvalo g. Frančišek Trost, učitelj iz Vodice. Poročevalec je večinoma navajal le toliko, kolikor se morajo otroci naučiti iz fizike, da bodo pozneje vse to razumeli, kar bodo brali po časnikih in knjigah. Predmet sam po sebi pa je zelo mikaven za učence, ker imajo v sebi vže prirojeno svojstvo preiskovalne moči, česar se vsak lahko prepriča vže pri 3-letnih otrocih, če se jim poda igrača s skrivnim glasom.

Otrok ne bode zadovoljen samo z zvokom, ampak uničil bode celo igrače, samo da se prepriča

kaj povzročuje glas. Potem nam je predočil kakih 10 poskusov s šteklenco vode, namreč: zveznost, sprejemnost, lego, občujoče posode, lasevitost, plavajoče jajce v navadni in potapljajoče s soljo zgoščeni vodi itd. Na to so sledili poskusi s svečo, pečatnim voskom in magnetno iglico. Pokazal nam je tudi mnogo aparatov, katere je izdelal iz starih, vže zavrženih snovi.

Jekleni obroči nekedaj modernih kril, potrti dežniki, gumbi, pločevine itd. so g. Trost-u dobro došle reči, iz katerih nareja elegantne aparate in jih zna tudi prav pripravno uporabljati. Povedal bi nam bil še marsikaj rad, a ker ga je čas prehitel, podal nam je le še berila, katera naj bodejo podlaga tem poskusom z obljubo, da bode nadaljeval pri prihodnjem zborovanju in razstavil vse svoje priprave pri prihodnji uradni okr. uč. konferenciji.

Pri posameznih nasvetih se sprejme predlog g. Burnik-a, da se naj delegata, ki sta se vdeležila II. zborovanja „Zaveze“, odškodujeta z 10 gl. Tudi predlog tajnika, da bode prihodnje zborovanje zopet v Mengešu prvi četrtek maja 1891. l., se sprejme. Gospod predsednik prebere zdaj dopis slavne „Zaveze“ gledé zavarovanja pri banki „Slaviji“ z gorkim priporočilom ter zaključi sejo z zahvalo g. poročevalcu za izborna predavanja in poslušalcem na vzornem zanimanju za našo stvar.

A. K.

Iz Radovljice. Kakor sem vže poročal, imel je odbor našega učiteljskega društva dne 23. oktobra sejo, da določi dan in vspeored veselici, ki se ima vršiti v korist šolstva našega kraja.

Sestavljeni program glasi se:

Vabilo k I. koncertu učiteljskega društva radovljiškega okraja dne 19. listopada 1890 povodom imendana Nj. Veličanstva presvite cesarice Elizabete v korist šolstva tega okraja v šolskem posloppju radovljiškem.

V s p o r e d :

1. Nagovor predsednika (g. M. Krošca).
2. A. Foerster: „Pobratimija“, zbor.
3. Slavnostni govor (g. H. Podkrajšek).
4. A. Nedvčd: „Domovina“, zbor.
5. F. Vilhar: „Prvi celov“, bariton - solo (g. J. Piancki) z spremljevanjem (g. Ig. Rozman).
6. J. Aljaž: „Občutki“, zbor z barito-solo.
7. Vašak: „Kde děva mā“, četeterosep.
8. A. Hajdrih: „Slava Slovencem“, zbor.
9. „Cesarska pesem“, zbor unisono s premljevanjem.

Začetek ob 7. uri zrečer.

Vstopnina: I. 1 gl.; II. 80 kr.; III. 50 kr.

Društveni člani plačajo polovico. Preplačila se hvaležno vsprejemajo.

Po koncertu zabava v gostilni g. Klinar-ja.

O d b o r.

Dal Bog, da se prvi ta koncert z ozirom na blagi namen prav dobro obnese. Ignacijev.

Dopisi in druge vesti.

Iz ormoškega okraja nam je došlo nastopno pismo:

Velesenjeni gospod urednik!

Vže nekaj let sem poskušal, poučujoč v različnih razredih različnih šol, vaditi petje tudi po sekiricah. V to svrhu sestavljal sem si sam kratke vaje, ker nam takih, ravno za naše razmere pripravnih, manjka. Seveda sem mnogokrat tudi na napačno pot zagazil, a konečno vendar zopet pravo staknil. Iz vseh teh vaj, pri katerih sem se natančno prepričal, da pevske vaje po sekiricah niso nič kaj posebno težavnega v naših šolah, sestavil sem potem posebno „zbirko vaj“, urejeno po načelu „od lažjega k težavnejemu“. Vedno vnet za ljudskošolsko petje sploh, posebno pa prepričan, da se da pri pevanju po sekiricah mnogo več doseči, kakor po sluhu, rad bi to zbirko spravil v učiteljske kroge za porabo in poskušnje. Morebiti bi se marsikateremu posrečilo, da jednako postopaje tudi kaj doseže.

Prosim tedaj, cenjeni gosp. urednik, blagovolite te moje nakane v Vašem cenjenem listu objaviti s pristavkom, da bodem dal to delo takoj v tisk, kakor hitro se oglasi potrebno število naročnikov. Delce bode obsegalo dva dela: 1. Vaje v ožjem pomenu. 2. Pesni po sekiricah (začenši z lahkim) vrejene od jednoglasnih do trigrasnih in nekaj štirigrasnih. Obsegalo bode kakih 6 tiskanih pol, ali še morebiti nekaj več, in bode stal kakih 50 kr. komad. Cenjeni gospodje učitelji, ki si nameravajo to knjižico omisliti, naj blagovolijo to meni po dopisnicah vsaj do konca novembra naznati. Knjižica izšla bode potem kmalu.

Z odličnim spoštovanjem

Vinko Vauda,
nadučitelj pri Svetinjah.

Iz Šmarja. Ko smo se zadnjič v prijaznem trgu Šmarju sešli, prečital se nam je pri zborovanju učit. društva razven več drugih dopisov tudi poziv „Slov. pevsk. društva v Ptuj“, kateri nas učitelje prav vljudno k mnogobrojnemu pristopu vabi. Kaj pa je namen temu društvu? V odgovor čitati nam je društvena pravila, kjer najdemo: „Gojiti slovensko, sploh slovansko petje, vzbujati narodno zavest — naloga mu je toraj, blažiti srca naša in s tem ves živelj naš“.

Pa ima Evterpa, modrica skladbe, res tako mogočen vpljiv na nas? — Da! Mislimo si, da smo dospeli čez noč v kako veliko mesto. Čeprav smo se utrujeni vlegli v postelji, vendar nas vže zgodaj vzbudi brlžganje vlaka, zamolklo brnenje težkih zvonov, poulični ropot. Ko okno odpremo, vidimo, da je na ulici vže vse živo. Tukaj se nalaga blago na težke tovrne vozove, tam zopet prevaža in zлага, tam se vozi potnik v lahki kočiji in zopet tukaj sta vpre-

žena v majhni voziček postrežka, ki gresta za svojim poslom. Opravimo se ter krenemo na ulico, da si natančneje ogledamo mestno življenje. Hitro bi se človek naveličal hruma in hrušča mestnega. Da! v kratkem bi si zopet želel mirno svoje bivališče, svetega miru. A kaj slišimo? — To so orglje stolne cerkve. Krenemu tje. Cerkev velikanska, v gotičnem slogu. Skoraj mračno je v njej. Svetloba dohaja semkaj po ozkih oknih skoz malane šipe; na naša ušesa pa prihajajo mili spremeni umetno vbranih akordov, zdaj veselo, zdaj zopet otožno, zdaj močnejše, zdaj rahleje, mehkeje — tako poslušaje obdaje nas neki čudni čut, zavemo se, da je to sve-tišče božje in predno mislimo, igra nam, če ne preko usten, vendar v mislih gorka molitvica. Res je, velikanska stavba svetišča je vpljivala na nas, tajiti pa ne moremo, da so k temu pripomogle tudi orglje, da smo tukaj tako zamaknjeni stali, pozabivši na ves zunanji hrušč. Ko smo si cerkev ogledali, krenemo zopet proti svojemu stanovanju. Tukaj nas sreča kompanija vojakov, ki niti za las ne zgreše takta, po katerem glasbenik na ukaz kompanijskega poveljnika, zatrobi. Godba vzdržuje tukaj red in kdor je bil vojak, gotovo nam bode vedel pripovedovati, da je noge polovico lažje privzdigaval, kadar se je k hodu trobilo, nego pa kadar so morali tiho mestni tlak meriti. Kdo se ne spominja tukaj godbe za ples, kako dostikrat človeku nehoté v pete sili? Godba pa tudi osrečuje. To vedla so vže stara ljudstva, ki so kaj rada prepevala bojne pesmi.

Ko smo dospeli v hotel, kjer smo prenočili, ter utešili želodcu žalost, čitamo v časnikih: „Danes popoldan od 3.—6. ure svira vojaška godba 47. pešpolka na mestnem šetališču. Toraj tje! Tukaj se zbira staro in mlado, bogatija in revščina, kajti zastoj lahko slišiš odlomke iz Gluckovih oper, Bach-ovih kompozicij, Beethovnovih ouvertur, mične Strauss-ove valčke, kakor umetno sestavljene potpourije. Vidiš tekati tukaj vitkostazne, bledolične mestne krasotice, pomenkvaje se o tem ali onem častniku, zopet tukaj starejše dame glave stikati, zapazivši kakega samca z mastno službo, češ, to bi bil zet záme in mož mojej hčerki, ob katerem bi se dalo tudi tu in tam predrzno — hočem reči, malo prosteje dihati; tam rojeva breskrbna visokošolska mladež, kateri je prav za prav čarovna ušesna paša deveta skrb, — na drugi strani pa zopet radostno vjema uho sivega starčka, naslonjenega ob palico, prijetne glasove. Vse pa — izvabila je iz mesta godba, oziroma glasba.

Komaj ko se je jel na večer mrak okoli ostrejšj loviti, prižgá se plinove svetilke, in če si se po večerji parkrat obrnil po ulici od jedne razložbe k drugi, vže vidiš mimo tebe smukati v taisti smeri več parov, naj si bode v svrčnikih ali v prtih dobro zavutih ponočnjakov obojnega spola. Kam neki dir-

jajo? — V gledališče. Krenimo tje! Pri delanju vstopnic — strašna gnjeta. Ko vstopiš, vidiš — ne bodem popisaval kaj vse, moral bi biti tu in tam malo strog — pred saboj velikanski zastor ali ga pa tudi ni, kakor v stolnih mestih, pod katerim visé ali ležé mrtve stvari, ki pa takoj, ko ura udari, vso pozornost gledalcev nase privabijo — godba udari prve takte ouverture. Zdajci se sliši hrišč in vrišč vseh instrumentov, zdajci ljubko poje samo par goselj, zdaj zopet rohné trombe in basi, zdaj zopet milo požvižgava piščal — tiščina nastane — in zopet bobni vse z vso močjo, hitreje in vedno hitreje in — tresk — vse zopet tiho, počasi se zaslisi, kakor od daleč izza kakšnega gozda milo vbrani glasovi. — Poslušalci omanjeni sedé, pozabivši zunanji svet; glasba jim zbrise vse mračne dnevne vtise raz čela ter jih zaziblje v sladek senj in jih pripravlja za igro. Naloga je torej uvodni godbi našo dušo za igro pripravljati.

Po gledališčni predstavi napotimo se na kolo-dvor, odkoder nas hitro domu popelje hlaçon. Zjutraj, prebudivši se, vidimo zopet znano nam domačo okolico. Vse, kar smo prejšnji dan videli in slišali, zdi se nam, da so bile to le prijetne sanje, a vendar je bila gola resnica, kajti v spominu ostali so nam celo napevi, kateri nam še po več dni pozneje po glavi rojé. Povsod, kjer smo iskali zabave, spremljala nas je skladba. — To je življenje v mestu. — Kako pa pri nas na deželi? Ali naj mi na deželi gledé na potrebno razvedrenje duha svojega morda zrjevimo? Ne, tovariši, oklenimo se le naših zabavnih društev in pristopimo v prvej vrsti vsi k „Slov. pevsk. društvu na Ptuju“ in ga podpirajmo gmotno in duševno! Ono nam bode pošiljalo sekiric, partitur in česar potrebujemo. Začnimo iskati gladkih grl v priprostem narodu, katerih je toli ravno v Slovencih po vzgledu prečastitega g. nadžupnika Fröhlich-a v Slatini, ki vsako leto k rednim koncertom „Slov. pevsk. društva“ privede, ne malo število izbornih pevskih močij iz prostega naroda. Kdor pa vže tega ne more doseči, naj vendar sam svojih moči društvu ne odteguje — saj smo vendar skoraj vsi peveci, gspđ. pevke — ter pripomore s tem, da nastopi pri rednih koncertih društvenih kot pevec, ali pa da postane podporni ud temu društvu. To društvo obsega vse kroge; pri koncertih se zbere vse slovensko razumnstvo v prijateljskem pogovoru s prostim narodom. Tam lahko slušaš vbrano vojaško godbo, tam se lahko seznaniš z značajnimi moži, o katerih si večkrat čital v časnikih, tam se lahko snideš s svojimi tovariši, tam našel bodeš nedolžno veselje, zagotavljam te, tam si bodeš razvedril dušo svojo. Toraj še jedenkrat, drage tovarišice in tovariši!

pristopimo vsi k temu društvu, da ne bode najti imena v „Popotnik-ovem koledarju“, koje bi ne bilo tudi vpisano v imeniku „Slov. pevskega društva na Ptuju“. Da pa veste, kam se Vam je obrniti, naznani Vam hočem činitelje tega društva: dr. Fran Jurtela, odvetnik, deželni poslanec in namestnik deželnega glavarja, predsednik; Anton Gregorič, veleposestnik, podpredsednik; Fran Suher, učitelj, tajnik; Fran Zopf, učitelj, blagajnik; Anton Ogorelec, učitelj, arhivar; vsi v Ptuju.

Na veselo svidanje pri prihodnjem koncertu!

—f.

Tirolsko. Tirolska še sedaj nima deželnega šolskega zakona. Konservativna deželnozbornska večina neče namreč priznati državi nobedne pravice v šoli. Zaradi takih nenormalnih razmer je položaj na Tirolskem jako neprijeten. Boljše učiteljske moči pomagajo si v druge dežele in vsled tega tirolsko šolstvo prav vspevati ne more. Lani je bil deželni zbor sklenil neki provizorični statut zastran učiteljskih pokojnin, kateri pa ni dobil najvišjega potrjenja, ker nasprotuje državnemu šolskemu zakonu. Tako bi po tem štatutu bili popolnoma jednaki učitelji, ki imajo sposobnostni izpit in oni, ki ga nimajo. Vlada je v svojem odgovoru, zakaj da se ne more potrditi omenjeni statut, precej odločno povedala, da tirolski deželni zbor ne stori svoje dolžnosti zastran šolstva, docim je država vestno izpolnjuje. Odgovor pač posebno ne ugaja konservativcem, ker iz njega lahko posnamejo, da vlada tudi ni voljna privoliti, da bi se deželni šolski zakon premenil po njih željah.

(Presvitli cesar) podaril je za zgradbo novega šolskega poslopja v Begunjah na Gorenjskem 100 gld.

Spremembe pri učiteljstvu. Gosp. Jože Žirovnik, naduč. v Begunjah, imenovan je nadučiteljem v Gorjah, gosp. Miha Kos, učitelj v Velesalu pa stalnim učiteljem v Holmcu; gosp. Ivan Zupan, učitelj v Sorici gre v Zagradec. — Gosp. Karol Kotnik, učitelj pri Sv. Duhu nad Lučeni postal je nadučitelj ravno tu; gosp. Jakob Vrunker, poduč. v Manjšbergu, dobil je stalno učiteljsko mesto pri Sv. Vidu bl. Ptuja. Ravno semkaj pride tudi za podučitelja gosp. Peter Kresnik, dosedaj pri Marija Snežni. — Gospoda Ivan Širca, nadučitelj v Rolcu in Kristijan Bratina nadučitelj v Tolminu sta s službami menjala. — Gosp. Fran Govekar, nadučitelj v Šiški pri Ljubljani je 30. dan m. m. naglo umrl. Naj v miru počiva! Blag mu spmín.

Raznoternosti.

[Jezus Kristus] je naslov knjigi, katero je spisal francoski dominikanec Didon. V tej knjigi, ki obsega dva zvezka, se strogo znanstveno dokazuje božanstvo Kristusovo in izpodbijajo nazori Strauss-ovi in Renan-novi. Knjiga ni le v bogoslovskih krogih, temveč v učenem svetu sploh vzbudila veliko pozornost.

[Ruska šola v Kajiri.] Ko se je mudil v Egiptu bivši ruski učni minister Norov, daroval mu je bogat Arabec, ki je pa bil ruski podložnik, hišo in veliko svoto novcev, da se osnuje ruska šola v Kajiri. Norov vsprejel je darilo in ruska šola se je osnovala. V to šolo hodi vsako leto 200 arabskih otrok. Dijaki dovršivši to šolo, pošiljajo se v Rusijo, da se dalje izobražajo. Pouk v tej šoli je brezplačen, poleg tega pa deca ondu dobiva še kosilo.

Vabilo. „Gornjegraško učiteljsko društvo“ vabi vse p. n. gg. udeležence k zborovanju na dan 19. novembra t. l. točno ob 10. uri v šolo v Gornjemgradu. Ivan Kelec, t. č. predsednik.

Vabilo. „Savinjsko učiteljsko društvo“ zboruje dne 19. novembra 1890 ob 2. uri popoldne na Gomilskem s sledečim vspeedom: 1. Zapisnik. 2. Pouk o materinem jeziku (Nadaljevanje). 3. Prostovoljno predavanje. 4. Nasveti.

Odbor.

Vabilo k prvemu občnemu zboru „Litijskega učiteljskega društva“, dne 19. novembra t. l.

ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju v Litiji z nastopnim vspeedom: a) Nagovor zač. predsednika; b) poročilo o delovanju začasnega odbora; c) volitev društvenega odbora; d) pojedini nasveti. Upamo, da se tolikanj zaželjenega prvega zborovanja učiteljskega društva za „litijski šolski okraj“ vdeležé gosposdje tovariši, gospice tovarišice, kakor tudi drugi razumniki slovenski v prav obilnem številu. Po geslu prevzvišenega vladarja: „Viribus unitis“ naj deluje novo društvo v prid šolstva in naroda: Tedaj na svidenje 19. t. m. v Litiji! Zač. odbor.

[Gospodom stanovskim tovarišem na znanje!] III. zvezek „Skladeb † Avgusta Leban-a“ se ravnokar tiska ter pride na svetlo še v tekočem mesecu. Vsebina mu je nastopna:

1. Prisega, mešan zbor, (besede Lujize Pesjakove).
2. Brodar, moški četverspev, (besede poleg Raisinija, zložil Fr. Z.)
3. Mojemu zavičaju, moški zbor in samospjev za bariton. (besede — ? —).
4. Zadnji večer, mešan zbor, (besede Simon Jenkove).
5. Vojak, samospjev za tenor ali sopran s spremljevanjem na klavirju, (besede Dovnelove).
6. Veneč vipavskih narodnih pesmij, moški zbor. (Na to točko posebno opozarjamo Vipavce naše).

Ker sem dal prirediti le malo število izstisov naj se z naročbo požuri, kdor bi delo hotel imeti. Stane s poštno vred 45 kr.

Janko Leban,
učitelj v Avberu pri Sežani.

Razpis natečajev.

Št. 706.

Učiteljska mesta.

V političnem okraju celjskem se umeščajo nastopna učiteljska mesta definitivno ali tudi provizorično.

- a) Mesto stalnega okr. pomožnega učitelja za okoliš c. kr. okr. glavarstva celjskega z dohodki podučitelja po III. plač. razredu.
- b) Podučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli celjske okolice, II. plač. razred.
- c) Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Galiciji, pošta Žalec, IV. plač. razred in prosto stanovanje.
- d) Podučiteljsko mesto, na dvorazredni ljudski šoli v St. Jarneju pošta Loče, IV. plač. razred.
- e) Podučiteljsko mesto na petrazredni ljudski šoli v Konjicah, III. plač. razred.
- f) Učiteljsko mesto na jednorazredni ljudski šoli v Rakovici pošta Vitanje, III. plač. razred in prosto stanovanje.
- g) Učiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli v Vitanju, IV. plačilni razred.
- h) Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Jurklostru pri Laškem trgu, III. plač. razred in prosto stanovanje.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in z ozirom na učiteljsko mesto v Rakovici tudi z dokazom sposobnosti za subsidiaricni pouk v katoliškem verouku, vložijo potom predstojnega okraja šolskega sveta do dne 30. novembra 1890 in sicer z ozirom na pod a) omejeno mesto pomožnega učitelja naravnost pri okrajn. šolskem svetu v Celju z ozirom na ostala mesta pa pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okr. šolski svet v Celju, dne 16. okt. 1890.
Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Št. 570.

Podučiteljska služba.

II. Na četirirazredni ljudski šoli v Makolah se umešča podučiteljska služba s plačo po IV. plačilnem razredu in prostim stanovanjem.

Prosilci za to službo naj svoje prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, predpisanim potom do konca meseca novembra 1890 pri krajnem šolskem svetu v Makolah vložijo.

Okrajni šolski svet Slov. Bistriški,
dne 26. oktobra 1890.

Predsednik: Hein s. r.

Vsebina. I. Kako bode šolski pouk to, kar bi naj bil: vzgojevalen pouk? (Konec.) (Za nagrado.) — II. Temperament gledé na vzgojo otrok. (II.) (Fr. S. Lekše.) — III. Iz deželnih zborov. — IV. Slovstvo. — V. Družbe sv. Cirila in Metoda redna V. velika skupščina v Ljubljani. (II.) — VI. Pisma iz Gradca. (V.) (Ignacijev.) — VII. Društveni vestnik. — VIII. Dopisi in druge vesti. — IX. Raznoternosti. — X. Natečaji.